

ROZSUDOK SÚDNEHO DVORA

z 22. júna 1972

(Jazyk konania: angličtina)

Rita Frilli

proti

Belgickému štátu

(Návrh na začatie prejudiciálneho konania od Tribunal du Travail, Brusel)

„Zaručený príjem pre starých ľudí“

Vec 1/72

1. *Prejudiciálne otázky – Vnútroštátne právo – Výklad – Kritériá založené na práve Spoločenstva – Právomoc Súdneho dvora
(Zmluva o EHS, článok 177)*
2. *Sociálne zabezpečenie migrujúcich pracovníkov – Vnútroštátne právne predpisy – Sociálna pomoc a sociálne zabezpečenie – Pravidlá Spoločenstva – Uplatniteľnosť - Podmienky
(Nariadenie č. 3, článok 1 písmeno b) a článok 2 odsek 1 písmeno c)*
3. *Sociálne zabezpečenie migrujúcich pracovníkov – Všeobecne záväzné vnútroštátne právne predpisy – Zaručený príjem pre starých ľudí – Pracovník, ktorý je štátnym príslušníkom iného členského štátu – Dávka v starobe – Neexistencia vzájomnej dohody – Nemožnosť uplatnenia
(Nariadenie č. 3, článok 2 odsek 1 písmeno c))*

Vo veci 1/72,

predmetom ktorej je návrh predložený Súdnemu dvoru podľa článku 177 Zmluvy o založení EHS od Tribunal du Travail, Brusel, ktorým navrhuje, vo vzťahu ku konaniu začatému pred vnútroštátnym súdom, medzi

Rita Frilli, bytom v Bruseli

a

Belgickým štátom

aby rozhodol o prejudiciálnej otázke týkajúcej sa výkladu článku 7 ods. 2 nariadenia Rady (EHS) č. 1612/68 z 15. októbra 1968 o slobode pohybu pracovníkov v rámci Spoločenstva a článku 2 ods. 1 a 3 nariadenia Rady č. 3 z 25. septembra 1958 o sociálnom zabezpečení migrujúcich pracovníkov vo vzťahu k belgickému zákonu z 1. apríla 1969, ktorým sa ustanovuje zaručený príjem pre starých ľudí,

SÚDNY DVOR

v zložení: predseda: R. Lecourt; predseda komory: J. Mertens de Wilmars; sudcovia: A. M. Donner, R. Monaco a P. Pescatore (spravodajca),

generálny advokát: M. Mayras

tajomník: A. Van Houtte

vyhlásil tento

ROZSUDOK

Skutkový stav

I – Skutkový stav a konanie

Pani Rita Frilli, talianska štátna príslušníčka, narodená 29. marca 1908, bola v rokoch 1966 a 1967 zamestnaná v Belgicku a naďalej tam má bydlisko.

V súvislosti s týmto zamestnaním dostáva belgický starobný dôchodok vo výške 350 BFrs mesačne.

Dňa 14. mája 1969 podala pani Frilli na Ministère de la prévoyance sociale, service des pensions de vieillesse (belgické ministerstvo sociálneho zabezpečenia, odbor starobných dôchodkov) žiadosť o vyplatenie zaručeného príjmu pre starých ľudí stanoveného belgickým zákonom z 1. apríla 1969 (*Moniteur belge* z 29. apríla 1969, s. 3954).

Dňa 5. apríla 1971 Service des pensions de vieillesse (odbor starobných dôchodkov) oznámil pani Frilli, že bolo prijaté rozhodnutie, ktorým sa táto žiadosť zamietá. Toto rozhodnutie bolo založené na článku 1 ods. 2 zákona z 1. apríla 1969, ktorý ustanovuje, že „každý poberateľ musí byť buď belgickým štátnym príslušníkom alebo štátnym príslušníkom krajiny, s ktorou Belgicko uzavrelo v tomto ohľade vzájomnú dohodu, alebo osobou bez štátnej príslušnosti, alebo osobou uznanou za utečenca“ a na skutočnosti, že pani Frilli je talianskou štátnou príslušníčkou a je teda štátnou príslušníčkou krajiny, s ktorou Belgicko neuzavrelo vzájomnú dohodu o zaručenom príjme. Dňa 28. mája 1971 sa pani Frilli proti tomuto rozhodnutiu odvolala na Tribunal du Travail, Brusel.

Na podporu svojho prípadu upozornila na článok 7 ods. 2 nariadenia Rady č. 1612/68 z 15. októbra 1968 o slobode pohybu pracovníkov v rámci Spoločenstva (Ú. v. ES, osobitné anglické vydanie 1968 (II), s. 475), v ktorom sa uvádza, že pracovník, ktorý je štátnym príslušníkom členského štátu, požíva na území iného členského štátu „rovnaké sociálne a daňové výhody ako vlastní pracovníci“ a na všeobecné ustanovenia (hlava I) nariadenia Rady č. 3 z 25. septembra 1958 o sociálnom zabezpečení migrujúcich pracovníkov (Ú. v. ES, č. 30, s. 561).

Dňa 16. decembra 1971, na dôvažok k argumentom predloženým na pojednávaní 18. novembra 1971, sa Tribunal du Travail, Brusel, jedenásta komora, rozhodol požiadať Súdny dvor o predbežné rozhodnutie v zmysle článku 177 Zmluvy o EHS o týchto otázkach:

- (1) Je zaručený príjem priznávaný na základe belgického zákona z 1. apríla 1969 sociálnou výhodou v zmysle článku 7 ods. 2 nariadenia Rady č. 1612/68?
- (2) Je zaručený príjem, ktorý je nepríspevkovou sociálnou dávkou poskytovanou štátom starým ľuďom v zmysle belgického zákona z 1. apríla 1969, dávkou v

starobe v zmysle článku 2 ods. 1 písm. c) nariadenia č. 3, alebo ide o dávku sociálnej pomoci v zmysle článku 2 ods. 3 tohto nariadenia?

Rozhodnutie Tribunal du Travail bolo doručené do kancelárie Súdneho dvora 6. januára 1972.

Písomné zdôvodnenie podala žalobkyňa v hlavnom konaní 27. januára 1972, belgický štát zastúpený ministre de la prévoyance sociale (ministrom sociálneho zabezpečenia) 7. marca, Komisia Európskych spoločenstiev 14. marca a vláda Talianskej republiky 23. marca v súlade s článkom 20 Protokolu o štatúte Súdneho dvora EHS.

Po vypočutí správy sudcu-spravodajcu a stanoviska generálneho advokáta Súdny dvor rozhodol bez akéhokoľvek predbežného šetrenia zahájiť ústne konanie.

Na žiadosť Súdneho dvora poskytla žalobkyňa v hlavnom konaní, Belgický štát a Komisia doplňujúce informácie v písomnej forme.

Na pojednávaní 25. apríla 1972 prezentovali Belgický štát, vláda Talianskej republiky a Komisia Európskych spoločenstiev ústne argumenty a odpovedali na otázky položené Súdnym dvorom.

Generálny advokát predniesol svoje stanovisko na pojednávaní dňa 17. mája 1972.

Na konaní pred Súdnym dvorom podala žalobkyňa v hlavnom konaní pripomienky osobne, v zastúpení belgického štátu bol ministre de la prévoyance sociale (minister sociálneho zabezpečenia) na účely písomného konania a Jacques Bastelous, advokát na Cour d'Appel, Brusel, na účely ústneho konania, v zastúpení vlády Talianskej republiky bol Adolfo Maresca, ministre plénipotentiaire (splnomocnený zástupca ministra), za právnej pomoci: Giorgio Zagari, Sostituto Avvocato dello Stato, a v zastúpení Komisie bol jej právny poradca Italo Telchini.

II – Zdôvodnenia predložené Súdnemu dvoru

Písomné a ústne pripomienky predložené Súdnemu dvoru možno zhrnúť takto:

Pani Rita Frilli, žalobkyňa v hlavnom konaní, tvrdí, že zaručený príjem ustanovený belgickým zákonom z 1. apríla 1969 je nepríspevkovým starobným dôchodkom a nie dávkou sociálnej pomoci.

(a) Hovorí, že zaručený príjem sa poskytuje v normálnom dôchodkovom veku, vypláca ho Caisse nationale des pensions des travailleurs salariés (Štátny dôchodkový fond pre zamestnané osoby) a zabezpečuje ho výhradne štát. Na poberateľov zaručeného príjmu sa navyše vzťahuje aj dovolenkový príspevok ustanovený zákonom z 13. júna 1966 o starobných dôchodkoch a pozostalostných dôchodkoch pre zamestnancov, ako aj povinné zdravotné dávky.

Zákon z 1. apríla 1969, ktorým sa zavádza zaručený príjem, ruší niektoré ustanovenia zákona z 12. februára 1963 o organizácii systému starobných dôchodkov a pozostalostných dôchodkov pre osoby, ktoré sú poistené súkromne. Podľa týchto ustanovení osoby, ktoré boli poistené súkromne, a osoby, ktoré nepoberali dôchodok za celý pracovný život v rámci nejakého iného systému, mohli získať navýšenie dôchodku, ktoré hradil štát. Na základe zásady rovnakého zaobchádzania predtým, ako vstúpil do platnosti zákon o zaručenom príjme, zamestnancov, ktoré boli štátnymi príslušníkmi členského štátu spoločenstiev, si mohli nárokovať toto navýšenie za rovnakých podmienok ako belgickí štátni príslušníci.

(b) Sociálna a zdravotnícka pomoc sa v Belgicku riadi zákonmi z 27. novembra 1891 a 10. marca 1925. Je poskytovaná osobám v núdzi commissions communales d'assistance publique (miestnymi úradmi štátnej pomoci), ktoré, keďže sú nezávislé, z vlastnej moci rozhodujú o potrebe, charaktere a výške poskytovanej pomoci.

(c) Ak by bol zaručený príjem považovaný za dávku sociálnej pomoci, a teda vyňatý z pôsobnosti nariadenia č. 3, mohol by byť žalobkyni v hlavnom konaní poskytnutý na základe článku 1 Európskeho dohovoru o sociálnej a zdravotníckej pomoci, ktorú podpísali 11. decembra 1953 v Paríži členské štáty Rady Európy.

Pripomienky predložené *Belgie, ministère de la prévoyance sociale* (belgickým štátom, Ministerstvom sociálneho zabezpečenia), žalovaným v hlavnom, môžeme zhrnúť takto::

(a) Nariadenie č. 1612/68 prijaté na základe článku 49 Zmluvy o EHS sa vzťahuje iba na zamestnancov. Zaručený príjem pre starých ľudí ustanovený belgickým

zákonom z 1. apríla 1969 nie je osobitne určený aktívne pracujúcej populácii, a preto nepatrí do rozsahu pôsobnosti tohto nariadenia.

Aj ak by nariadenie č. 1612/68 malo byť považované za uplatniteľné, zaručený príjem by musel byť z jeho rozsahu pôsobnosti vyňatý: článok 7 ods. 2, ktorý zaručuje pracovníkom, ktorí sú štátnymi príslušníkmi členského štátu, rovnaké sociálne a daňové výhody ako vlastným pracovníkom, sa vzťahuje iba na sociálne výhody závislé na zamestnaní, ktoré sú nevyhnutné na dosiahnutie slobody pohybu pracovníkov.

(b) Pokiaľ ide o nariadenie č. 3, je potrebné poznamenať, že rozhodujúcim faktorom pri rozlišovaní medzi dávkami sociálnej pomoci a dávkami systémov sociálneho zabezpečenia, pričom nariadenie č. 3 sa vzťahuje iba na druhý uvedený typ dávok, nie je ich príspevkový alebo nepríspevkový charakter. V posledných rokoch sa charakteristika sociálnej pomoci na strane jednej a sociálneho zabezpečenia na strane druhej čiastočne prekrýva: sociálna pomoc sa stala právom, zatiaľ čo sociálne zabezpečenie získalo široké uplatnenie.

Rozdiel medzi jedným a druhým možno nájsť v povahe daného opatrenia a v jeho príčine:

- pomoc charakterizuje skutočnosť, že jej zámerom je uľahčiť stav núdze alebo chudoby, právo na pomoc pramení z núdze a je ňou aj odôvodnené;
- sociálne zabezpečenie na druhej strane nie je zamerané na pomoc v chudobe, ale na zabezpečenie obete určitých sociálnych rizík prostredníctvom poskytnutia doplnkového alebo náhradného príjmu. Cieľom nie je poskytnúť určitý príjem ale rovnakú sumu alebo náhradu.

Pomoc uspokojuje základné životné potreby, sociálne zabezpečenie siaha hlbšie.

Z ustanovení belgického zákona z 1. apríla 1969, najmä článkov 1, 8, 19 a 21 odsek 1 a z prípravných materiálov tohto zákona je jasné, že zámerom bolo zabezpečiť starým ľuďom bez prostriedkov istý minimálny príjem, to znamená dávku pomoci, s výnimkou prípadov, keď sa už o nich štát na svoje náklady stará.

Navyše nie je možné, aby jeden a ten istý zákon ustanovoval doplňujúce dávky sociálneho zabezpečenia pre tých, ktorí pracovali, a aj sociálnu pomoc pre tých, ktorí tak nikdy nerobili.

Belgicko od začiatku považuje zaručený príjem za opatrenie sociálnej pomoci, na ktoré sa nevzťahuje nariadenie č. 3. Podľa toho konalo na medzinárodnej úrovni pri

uzatváraní, či snahe o uzavretie vzájomných dohôd. V priebehu týchto rokovaní žiaden zo zainteresovaných štátov nespochybnil oprávnenosť belgického postoja a žiaden z nich nepoukázal na existenciu nariadení č. 3 a 4. Tieto štáty teda zdieľali názor, že tieto nariadenia sa na zaručený príjem pre starých ľudí nevzťahujú.

(c) Na záver uvádzame, že belgický štát zastáva názor, že otázky, ktoré položil Tribunal du Travail, Brusel na vydanie predbežného rozhodnutia, si vyžadujú tieto odpovede:

- Nariadenie Rady č. 1612/68 o slobode pohybu pracovníkov v rámci Spoločenstva sa na predmetnú žiadosť nevzťahuje a zaručený príjem pre starých ľudí poskytovaný podľa belgického zákona z 1. apríla 1969 v žiadnom prípade nie je sociálnou výhodou v zmysle článku 7 odsek 2 tohto nariadenia.
- Zaručený príjem v zmysle belgického zákona z 1. apríla 1969 je dávkou sociálnej pomoci, ktorá nepatrí do pôsobnosti nariadení Rady č. 3 a 4.

Vláda Talianskej republiky zastáva názor, že zaručený príjem pre starých ľudí musí byť považovaný za nepríspevkovú dávku sociálneho zabezpečenia.

(a) Z dokumentu *Aperçu de la sécurité sociale en Belgique* (Krátky sprievodca sociálnym zabezpečením v Belgicku) vydaného v roku 1972 *ministère de la prévoyance sociale* (belgickým Ministerstvom sociálneho zabezpečenia) je zrejmé, že systém zaručeného príjmu nahrádza najmä zákon z 12. februára 1963 o zvyšovaní starobných dôchodkov a že tento systém patrí v podstatnej miere do rámca sociálneho zabezpečenia, i keď pôsobnosťou a zameraním siaha hlbšie. Keďže navyše rozdiel medzi sociálnym zabezpečením a sociálnou pomocou je čoraz nejasnejším, v súčasnosti je ich hlavným rozlišovacím znakom stupeň zabezpečenia v pozícii, ktorú poberateľovi dávky zaručuje zákon. Ak má poberateľ iba podmienené právo, o ktorého priznaní rozhoduje verejná správa, ide o sociálnu pomoc. Ak zákon udeľuje poberateľovi skutočne osobné právo, ktoré vylučuje svojvoľné rozhodnutie verejnej správy, ide o sociálne zabezpečenie.

(b) Každé špecifické ustanovenie sekundárneho práva Spoločenstva o zaobchádzaní so štátnymi príslušníkmi členských štátov v rámci Spoločenstva má vychádzať z článku 7 Zmluvy o EHS. Zákaz akejkoľvek diskriminácie na základe štátnej

príslušnosti, ktorý tento článok stanovuje, je jednou zo základných zásad. Výhody zaručené belgickým zákonom z 1. apríla 1969 by mali byť uplatňované bez možnosti diskriminácie na základe štátnej príslušnosti poberateľa. Požiadavka existencie vzájomnej dohody v prípade zahraničných pracovníkov žijúcich v Belgicku, ktorú ustanovuje tento zákon a ktorá je v medzinárodnom práve bežnou, sa z dôvodu danej zásady ustanovenej v článku 7 Zmluvy o EHS nesmie v kontexte práva Spoločenstva vzťahovať na pracovníkov z členských štátov, ale iba na štátnych príslušníkov tretích krajín.

Keďže zaručený príjem sa uplatňuje v oblasti zamestnanosti, i keď má širšie ciele a dôvody, a keďže oblasť zamestnanosti patrí medzi tie, ktoré sa riadia pravidlami práva Spoločenstva, akékoľvek obmedzenie poskytovania zaručeného príjmu z dôvodu štátnej príslušnosti žiadateľov je, pokiaľ ide o pracovníkov, ktorí sú štátnymi príslušníkmi členských štátov, v rozpore s článkom 7 Zmluvy.

(c) Pokiaľ ide o prvú otázku, ktorú položil Tribunal du Travail, Brusel, je potrebné uviesť, že zaručený príjem je pre belgických pracovníkov sociálnou výhodou v zmysle článku 7 ods. 2 nariadenia č. 1612/68, a preto musí byť vyplácaný aj pracovníkom z iných členských krajín, ktorí žijú v Belgicku.

Skutočnosť, že zaručený príjem sa poskytuje bez ohľadu na existenciu stavu zamestnania, je nepodstatná, rovnako teda aj skutočnosť, že v tomto prípade je žalobkyňa v hlavnom konaní v dôchodku, pretože v práve Spoločenstva by sa pojem pracovník mal vykladať širšie. Vzhľadom na všetky tieto dôvody by odpoveď na prvú otázku mala byť kladná.

(d) Pokiaľ ide o druhú otázku, dávky, ktoré ustanovuje belgický zákon z 1. apríla 1969, treba považovať za vzťahujúce sa na starších pracovníkov, a teda dávky v starobe v zmysle článku 2 ods. 1 písm. c) nariadenia č. 3.

Právo na zaručený príjem je právom osobným a nie je podmienené vlastným rozhodnutím verejnej správy. Z toho dôvodu ho treba považovať za sociálne zabezpečenie a nie za sociálnu pomoc v zmysle článku 2 ods. 3 nariadenia č. 3.

Komisia Európskych spoločenstiev zdôrazňuje, že Zmluva o EHS ustanovila odlišný právny základ pre všeobecné pravidlá postupného dosahovania slobody pohybu pracovníkov na strane jednej (článok 49) a na strane druhej oblasti sociálneho

zabezpečenia (článok 51). Z toho dôvodu sa na prvý pohľad zdá byť zložité pripustiť, že sociálne zabezpečenie možno zahrnúť do sociálnych výhod uvedených v článku 7 ods. 2 nariadenia č. 1612/68, ktoré bolo prijaté uplatnením článku 49.

(a) Pokiaľ ide o definíciu sociálnej pomoci, možno uviesť, že nariadenie č. 3 o sociálnom zabezpečení migrujúcich pracovníkov síce v článku 2 ods. 3 ustanovuje, že sa nevzťahuje na sociálnu pomoc a zdravotnícku pomoc, no nešpecifikuje, čo pod pojmom sociálna pomoc myslí. Judikatúra Súdneho dvora kritériá na rozlišovanie medzi sociálnym zabezpečením a sociálnou pomocou nešpecifikuje. Európsky dohovor o sociálnej a zdravotníckej pomoci, uzavretý pod záštitou Rady Európy, obsahuje definíciu sociálnej pomoci, z ktorej vyplýva najmä to, že nepríspevkové dôchodky nie sú dávkami sociálnej pomoci. Na záver možno konštatovať, že uznávané postupy odlišovania sociálnej pomoci, menovite rozsah jej uplatňovania, finančné podmienky, na ktorých poskytovanie závisí, a spôsob jej financovania, už nie sú postačujúce.

Z toho dôvodu je možné zastávať názor, že finančné dávky poskytované v rámci nepríspevkového systému založeného na vnútroštátnej úrovni ako doplnky k dôchodku alebo ako náhrada zaň osobám istého veku, invalidom alebo pozostalým na účel zabezpečenia príjmu, ktorého výšku ustanovuje zákon, sú dávkami sociálneho zabezpečenia, ktoré patria do vecného rozsahu nariadenia č. 3 podľa definície v článku 2 tohto nariadenia.

Pokiaľ je takýto systém vnútorne spätý s dôchodkovým systémom, finančné dávky sa poskytujú bezvýhradne v určitých časových intervaloch a dotknutá osoba má právo odvolať sa proti rozhodnutiam prijatým voči nej, musí sa považovať tento systém za patriaci pod sociálne zabezpečenie, i keď poskytovanie dávok podlieha testovaniu príjmu.

(b) Analýza belgického zákona z 1. apríla 1969 ukazuje, že správnym prístupom je uznať, že hoci zaručený príjem spĺňa podmienky uznávaného testovania pre pomoc, pokiaľ ide rozsah jeho uplatňovania, finančné podmienky, na ktorých závisí jeho poskytovanie a jeho financovanie, v ostatných ohľadoch však preukazuje jednoznačnú spojitosť so sociálnym zabezpečením v Belgicku: minister zodpovedný za sociálne zabezpečenie má právomoc kontrolovať informácie a rozhodovať o žiadostiach; v niektorých prípadoch sú tieto považované za žiadosti o uplatnenie

systémov starobných dôchodkov a pozostalostných dôchodkov pre osoby, ktoré sú zamestnancami alebo samostatne zárobkovo činnými osobami; platby vykonáva Caisse nationale des pensions de retraite et de survie (Národný fond pre starobné dôchodky a pozostalostné dôchodky); skutočnosť, že všetky zákony, ktoré mení a dopĺňa, rozširuje alebo ruší zákon, ktorý ustanovuje zaručený príjem, sa zaoberajú systémami starobných dôchodkov a pozostalostných dôchodkov; dotknutá strana má právo odvolať sa na sudy, v súdnej právomoci ktorých sú záležitosti systémov starobných dôchodkov a pozostalostných dôchodkov.

Prípravné práce, ktoré viedli k prijatiu zákona z 1. apríla 1969 a tiež *Aperçu de la sécurité sociale en Belgique* (Krátkej príručky sociálneho zabezpečenia v Belgicku) vydanéj ministère de la prévoyance sociale (belgickým Ministerstvom sociálneho zabezpečenia), potvrdzujú, že zaručený príjem patrí medzi dávky sociálneho zabezpečenia, ktoré patria do vecného rozsahu nariadenia č. 3. Skutočnosť, že zákon z roku 1969 sa nenachádza v zozname uvedenom v prílohe B nariadenia č. 3 tento záver nespochybňuje, pretože tento zoznam je čisto informatívny. Príslušný zákon sa navyše nenachádza ani v zozname uvedenom v prílohe I Európskeho dohovoru o sociálnej a zdravotníckej pomoci, avšak je samozrejme na zozname uvedenom v prílohe I Európskej dočasnej dohody o systémoch sociálneho zabezpečenia starých ľudí, invalidov a pozostalých osôb.

(c) Ak by bol zaručený príjem považovaný za dávku sociálnej pomoci, potom by sa pri výklade článku 7 nariadenia 1612/68 malo priznať, že akákoľvek sociálna výhoda musí byť poskytnutá aj zamestnancom z iných krajín Spoločenstva, ktorí spĺňajú rovnaké podmienky ako vlastní štátni príslušníci, a to aj ak takáto výhoda nie je odvodená priamo od zamestnania, ale je výhodou poskytovanou zamestnancom, ktorí sú štátnymi príslušníkmi.

Článok 7 nariadenia 1612/68 však odkazuje iba na pracovníkov, ktorí sú skutočne zamestnaní. Z toho dôvodu, ak chce žalobca v hlavnom spore žiadať o rovnosť zaobchádzania pri sociálnych výhodách, musí spĺňať požiadavky ustanovené nariadením Komisie č. 1251/70 z 29. júna 1970 o práve pracovníkov zostať na území členského štátu po skončení zamestnania v tomto štáte (Ú. v. ES, osobitné anglické vydanie 1970 (II), s. 402). Zo súčasného stavu spisu nie je možné zistiť, či je tomu tak.

(d) Komisia na základe uvedeného dospela k názoru, že odpoveď na otázky predložené Súdnemu dvoru by mohla znieť takto:

Zaručený príjem poskytovaný podľa belgického zákona z 1. apríla 1969 je nepríspevkovou dávkou sociálneho zabezpečenia, ktorá patrí do vecného rozsahu pôsobnosti nariadenia č. 3 podľa definície v článku 2 tohto nariadenia. Preto nie je potrebné posudzovať nariadenie č. 1612/68.

Odôvodnenie rozsudku

- 1 Rozsudkom zo 16. decembra 1971, ktorý bol doručený Súdnemu dvoru 6. januára 1972, Tribunal du Travail, Brusel podľa článku 177 Zmluvy o EHS položil otázky o výklade istých ustanovení nariadenia Rady č. 1612/68 z 15. októbra 1968 o slobode pohybu pracovníkov v rámci Spoločenstva (Ú. v. ES, osobitné anglické vydanie 1968 (II), s. 475) a nariadenia Rady č. 3 z 3. decembra 1958 o sociálnom zabezpečení migrujúcich pracovníkov (Ú. v. ES 1958, s. 561) v súvislosti s uplatňovaním belgického zákona z 1. apríla 1969, ktorý zavádza zaručený príjem pre starých ľudí.
- 2 Prvá otázka znie, či je príjem zaručený týmto zákonom „sociálnou výhodou“ v zmysle článku 7 ods. 2 nariadenia 1612/68.
- 3 Ďalšia otázka znie, či je tento zaručený príjem ako nepríspevková sociálna dávka poskytovaná štátom starým ľuďom „dávkou v starobe“ v zmysle článku 2 ods. 1 písm. c) nariadenia č. 3, alebo či ide o „sociálnu pomoc“ v zmysle článku 2 ods. 3 uvedeného nariadenia.
- 4 Vzhľadom na špecifický charakter danej dávky by sa najskôr mala preskúmať druhá otázka, pretože preskúmaním možnosti klasifikovania zaručeného príjmu so zreteľom na pojem „sociálna výhoda“ v zmysle článku 7 ods. 2 nariadenia č. 1612/68 je možné zaoberať sa iba v prípade, ak je ustanovené, že zaručený príjem nepredstavuje dávku sociálneho zabezpečenia v zmysle nariadenia č. 3.

- 5 Otázka na výklad, ktorú sformuloval Tribunal du Travail, bola vznesená v súvislosti so zákonom, ktorého cieľom je zaručiť istý minimálny príjem mužom vo veku najmenej 65 rokov a ženám, ktorí majú najmenej 60 rokov a sú v núdzi.
- 6 Táto výhoda je k dispozícii belgickým štátnym príslušníkom, pričom jedinou podmienkou je, že musia mať bydlisko v Belgicku.
- 7 Cudzí štátny príslušník však výhody tohto zákona požívať nemôže, pokiaľ nespĺňa dvojitú podmienku, že je štátnym príslušníkom krajiny, s ktorou Belgicko uzavrelo v danej otázke vzájomnú dohodu a že pred vznikom nároku na zaručený príjem má bydlisko v Belgicku po dobu aspoň päť rokov.
- 8 Zo spisu sa situácia javí tak, že žalobkyňa v hlavnom konaní, ktorá má taliansku štátnu príslušnosť a poberá belgický starobný dôchodok na základe krátkodobého zamestnania, podmienky ustanovené daným zákonom spĺňa – čo však ešte podlieha overeniu, ktoré plánuje Tribunal du Travail vykonať – s výnimkou podmienky vzájomnosti, čo pramení z neexistencie dohody medzi Talianskom a Belgickom.
- 9 Na účel rozhodnutia v spore predloženom Tribunal du Travail je preto nevyhnutné klasifikovať dávku, ktorú daný belgický zákon ustanovuje, so zreteľom na kritériá, ktoré definujú pôsobnosť nariadenia č. 3, aby sa určilo, či je možné uplatňovať podmienku vzájomnosti stanovenú týmto zákonom.
- 10 I keď v rámci súčasného konania Súdny dvor nemôže prijať rozsudok o belgickom zákone, má však právomoc poskytnúť vnútroštátnemu súdu pomoc pri výklade založenom na práve Spoločenstva, čo môže danému súdu pomôcť pri hodnotení účinkov daného zákona.
- 11 Podľa článku 1 písm. b) nariadenia č. 3 sa uvedené nariadenie vzťahuje na všetky zákony členských štátov, ktoré súvisia so „systémami sociálneho

zabezpečenia a časťami sociálneho zabezpečenia” uvedenými v článku 2 ods. 1 a 2.

- 12 Avšak podľa odseku 3 uvedeného článku sa toto nariadenie nevzťahuje na „sociálnu pomoc a zdravotnícku pomoc”.
- 13 Hoci z hľadiska uplatňovania daného nariadenia sa môže zdať žiadúce jasne odlíšiť právne systémy, ktoré patria do sociálneho zabezpečenia, od tých, ktoré patria do pomoci, je možné, že niektoré zákony z dôvodu skupín ľudí, na ktorých sa vzťahujú, cieľov a podrobných pravidiel ich uplatňovania môžu obsahovať prvky, ktoré patria súčasne do oboch uvedených kategórií, a tým narúšať akúkoľvek všeobecnú klasifikáciu.
- 14 Napriek tomu, že na základe niektorých znakov má vnútroštátne právne predpisy o zaručenom príjme istú podobnosť so sociálnou pomocou – najmä tým, že ustanovuje núdzu za zásadné kritérium jeho uplatnenia a neustanovuje žiadne požiadavky pokiaľ ide o doby zamestnania, členstva či prispievania – aj tak sa približuje k sociálnemu zabezpečeniu, pretože nevyžaduje posudzovanie každého samostatného prípadu, čo je charakteristické pre pomoc, a poberateľom udeľuje právne definované postavenie, z ktorého pre nich vyplýva nárok na dávku, ktorá je obdobou starobných dôchodkov uvedených v článku 2 nariadenia č. 3.
- 15 Keď berieme do úvahy veľkú šírku definície okruhu poberateľov, možno povedať, že takéto právne predpisy vlastne spĺňajú dvojitú funkciu. Na jednej strane zaručuje isté existenčné minimum osobám, ktoré sú úplne mimo systému sociálneho zabezpečenia a na strane druhej dopĺňa príjem ľudí, ktorí poberajú nedostatočné dávky sociálneho zabezpečenia.
- 16 Podľa článku 2 ods. 1 písm. c) nariadenia č. 3 sa toto nariadenie vzťahuje na všetky „dávky v starobe”.
- 17 Podľa článku 1 písm. s) rovnakého nariadenia pojem „dávky” treba chápať v najširšom zmysle ako všetky dôchodky, vrátane všetkých ich častí

odvádzaných do verejných fondov, zvýšenia, valorizačné prídavky či doplnkové prídavky.

- 18 Pokiaľ ide o pracovníka pracujúceho za mzdu alebo asimilovaného pracovníka, ktorý dosiahol doby zamestnania v členskom štáte, ktorý má v tomto štáte bydlisko a má v ňom nárok na dôchodok, zákonné ustanovenia, ktoré všetkým starým ľuďom s bydliskom v danom štáte poskytujú zákonný nárok na minimálny dôchodok, sú ustanoveniami, ktoré, pokiaľ ide o týchto pracovníkov, patria do oblasti sociálneho zabezpečenia, ktorou sa zaoberá článok 51 Zmluvy, a do rozsahu pôsobnosti nariadení prijatých pri uplatňovaní tohto článku, a to aj v prípadoch, ak takéto právne predpisy pri iných kategóriách poberateľov môžu byť mimo tejto klasifikácie.
- 19 Z toho dôvodu nemožno neexistenciu vzájomnej dohody použiť proti takémuto pracovníkovi, pretože takáto požiadavka nie je v súlade s pravidlom rovnakého zaobchádzania, ktoré je jednou zo základných zásad práva Spoločenstva a je v tomto zmysle obsiahnuté v článku 8 nariadenia č. 3.
- 20 Ťažkosti, ktoré sa môžu pri pravidlách Spoločenstva vyskytnúť z dôvodu uplatňovania všeobecných systémov sociálnej ochrany, ktoré boli vytvorené pre populáciu ako celok a sú založené na požiadavkách štátnej príslušnosti a bydliska, vyplývajú zo samotného charakteru týchto systémov, ktorých cieľom je rovnako ochraňovať zamestnancov, na ktorých sa uplatňuje sociálne zabezpečenie a rovnako na osoby, na ktoré sa toto neuplatňuje.
- 21 Napriek tomu, že tieto ťažkosti ako celok je možné vyriešiť iba v kontexte zákonného opatrenia prijatého Spoločenstvom, aj tak táto skutočnosť nemôže negatívne ovplyvniť právo a povinnosť súdov zabezpečiť, aby sa migrujúcim pracovníkom dostávalo ochrany všade tam, kde je to v zmysle zásad sociálnych právnych predpisov Spoločenstva možné a bez toho, aby sa tým narúšal systém vytvorený príslušnými vnútroštátnymi zákonmi.
- 22 Toto je prípad aspoň vtedy, ak sa na osobu s postavením zamestnanca alebo asimilovaného pracovníka v zmysle nariadenia č. 3 uplatňuje na základe

predchádzajúcej pracovnej činnosti systém sociálneho zabezpečenia členského štátu, ktorého právne predpisy zaručujúce starým ľuďom istý minimálny príjem sa prejednáva.

- 23 Vzhľadom na uvedené skutočnosti sa nejaví potrebné skúmať prvú otázku, ktorú Tribunal du Travail položil.

K trovám konania

- 24 Trovy, ktoré vznikli Komisii Európskych spoločenstiev, ktorá predložila Súdnu dvoru pripomienky, sa nenahrádzajú.

- 25 Keďže toto konanie je vo vzťahu k účastníkom hlavného konania súčasťou sporu prebiehajúceho pred vnútroštátnym súdom, rozhodnutie o trovách prislúcha tomuto súdu.

Z týchto dôvodov,

po prečítaní písomných žalôb,

po vypočutí správy sudcu-spravodajcu,

po vypočutí ústnych pripomienok Belgického štátu, vlády Talianskej republiky a Komisie Európskych spoločenstiev,

po vypočutí stanoviska generálneho advokáta,

so zreteľom na Zmluvu o EHS, najmä článkov 7, 49, 51 a 177,

so zreteľom na nariadenie Rady č. 3 o sociálnom zabezpečení migrujúcich pracovníkov, najmä články 1, 2 a 8,

so zreteľom na Protokol o štatúte Súdneho dvora Európskych spoločenstiev, najmä jeho článok 20,

so zreteľom na Rokovací poriadok Súdneho dvora Európskych spoločenstiev,

SÚDNY DVOR

v odpovedi na prejudiciálne otázky, ktoré mu predložil Tribunal du Travail, Brusel, rozhodol takto:

- 1. „Zaručený príjem” poskytovaný podľa všeobecne záväzných právnych predpisov členského štátu, ktorý starým ľuďom s bydliskom v tomto štáte priznáva nárok na minimálny dôchodok, musí byť považovaný, pokiaľ ide o zamestnancov a asimilovaných pracovníkov v zmysle nariadenia č. 3, ktorí majú nárok na dôchodok v rovnakom štáte, za „dávku v starobe” v zmysle článku 2 ods. 1 písm. c) tohto nariadenia.**
- 2. Priznanie takejto dávky zahraničnému pracovníkovi, ktorý spĺňa tieto podmienky, nemôže závisieť od existencie vzájomnej dohody s členským štátom, ktorého je daný pracovník štátnym príslušníkom.**